

Kontekstuaalisen teologian merkitys Suomessa tänään

Jyri Komulainen

KIRKON TUTKIMUS JA KOULUTUS⁺

Tekijöitä kontekstuaalisen teologian taustalla

- Teologia aina lainannut toimintaympäristöstä filosofisia etc. käsitteitä ja ajatusmalleja: esim. Origeneen platonismi ja Tuomas Akvinolaisen aristotelismi -> Millainen teologia resonoi tänään vaikkapa filippiiniläisen tai intialaisen kokemuksen kanssa?
- Aiempien teologioitten puutteet: esim. James Cone kiinnitti huomion amerikkalaisen teologian "valkoisuuteen" ja siihen, että mustien kokemus sivuutettiin, vastaava havainto feministiteologiassa
- Kristinuskon inkarnatorinen luonne ja todellisuuden sakramentaalinen luonne:

The doctrine of the incarnation proclaims that God is revealed not primarily in ideas but rather in concrete reality. --- If the ordinary things of life are so transparent of God's presence, one can speak of culture, human experience, and events in history-of contexts-as truly sacramental and so revelatory. (Steve Bevans)

Teologian metodisia muutoksia

- Ilmoituskäsityksen muutos propositionaalisesta pelastushistorialliseksi etc.
- Hermeneutiikan merkitys
- Katolinen sosiaalietiikka:
 - *See - Judge - Act / Ver- Juzgar - Actuar* (esim. Johannes XXIII: Mater et Magistra, 1961; vapautuksen teologit omaksuivat)
- Kristinuskon käänne globaaliin etelään ja 'konstantinolaisuuden' purkautuminen globaalissa pohjoisessa

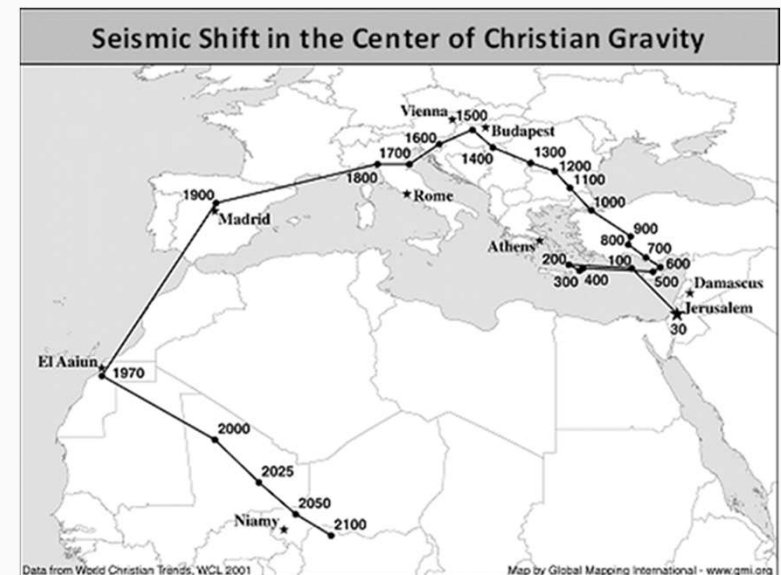

Teologian tultava aidosti ekumeeniseksi eli lokaalien teologiien globaaliksi verkostoksi

Jo 1800-luvulta lähetysteologiassa ns. kolmen itsen periaate (*self-governance, self-support, self-propagation*) – mutta huomionarvoisesti neljäs periaate uupuu ja pitää lisätä: *self-theologizing* (David Bosch)

Teologia tapahtuu verkostossa: teologiassa kyse “paikallisten keskusteluiden kommuuniosta keskinäisessä dialogissa” (Veli-Matti Kärkkäinen)

The discoveries about Christ that are made in the African, Asian and Latin American heartlands will belong to us all. (Andrew Walls)

Lähde: Todd. M Johnson & Sun Young Chung: “Tracking Global Christianity’s Statistical Centre of Gravity, AD 33 – AD 2100”, International Review of Mission, Vol. 93 No. 369, April 2004, 166–178.

Lopultakin *kaikki* teologia on kontekstuaalista

Voisiko käsitteen jopa pudottaa pois keskustelusta?

1) Teologian kuvaaminen jonkinlaiseksi "genetiivin teologiaksi" uhkaa rajata sen merkitysalaa

- Myös sanan 'vapautuksen teologia' kohdalla sama, mutta lisäksi huomattava, että ns. vapautuksen teologia liuennot *progressiiviseen ekumeeniseen teologiaan* (vrt. Arusha 2018)

2) Toisaalta esim. maantieteellinen attribuutti tuo esiin avoimesti sen kontekstin, mistä kyseessä oleva teologia nousee

- Esim. aasialainen teologia -> Tämä sitten jakautuu alalukuihin: esim. intialainen teologian -> Mutta millaista teologiaa? Esim. sanskrit-käsitteitä hyödyntävä teologia vs. kastittomien dalit-teologia...

Kirkon mission kokonaisvaltaisuus ja jopa 'poliittisuus'

Ekumeeninen valtavirta on hyvinkin "vapautuksen teologista", vaikka ei puhuta sillä termillä:

The gospel is liberative and transformative. Its proclamation must involve transformation of societies with a view to creating just and inclusive communities. (WCC: Together Towards Life, 2013, § 91)

Each individual Christian and every community is called to be an instrument of God for the liberation and promotion of the poor, and for enabling them to be fully a part of society. This demands that we be docile and attentive to the cry of the poor and to come to their aid. (Franciscus: Evangelii Gaudium, 2013, § 187)

Näky myös globaalissa evankelikaalisessa teologiassa

Mission avaintekstiksi noussut Luuk. 4:18–19

- Monet Jeesuksen vertaukset liittyvät talouteen ja Isä Meidän –rukouksessa velkojen anteeksiantamus
- UT:n keskeinen käsite *dikaiozynee* käännetty 'vanhurskaudeksi', mutta paremminkin 'oikeudenmukaisuus', 'oikeus', jopa 'tasa-arvoisuus'

Sosiaalietiikka punoutuu osaksi teologiaa ja toimintaa

- Latalalaisamerikkalaisten katolisten piispojen mukaan evankeliointiin (*evangelización*) sisältyy ”köyhien ensisijaisuus, kokonaisvaltainen ihmisyyden edistäminen ja autenttinen kristillinen vapautus”. [CELAM, Aparecida-dokumentti 2007, § 146.]
- Aasian katolisten piispojen mukaan ”eukaristia palauttaa uskon Luojaan ja kunnioituksen luomakuntaa ja ihmisen työtä kohtaan lahjoina, ei hyödykkeinä, jotka voidaan alistaa kulutusideologian päämäärille” – siksi ”oikeudenmukaisen palkan ja arvokkaiden työolosuhteiden” kysymykset kytkeytyvät ehtoollisteologiaan. [FABC: Living the Eucharist in Asia, IX FABC Plenary Assembly, Philippines, 2009.]

Millainen on suomalainen konteksti?

"Kirkko viestii yhä useammin evankeliumia ihmisille, joille valaistuminen on tutumpi käsite kuin vanhurskauttaminen."

"Kaikki teologia on kontekstuaalista ja kirkon tulee viestiä evankeliumia eri ilmaisutavoilla."

"Kirkko toimii kasvavan osattomuuden ja köyhyyden Suomessa, jossa hyväosaiset eivät tunne vähävaraisten arkea."

"Moniarvoisessa yhteiskunnassa kirkon jäsenet joutuvat perustelevaan aina uudelleen, miksi he haluavat olla kristittyjä."

Lisäksi raportin valmistumisen (2018) jälkeen yhteiskunnallinen polarisaatio voimistunut -> Miten kirkon tulisi tällaisessa toimintaympäristössä toimia?

1 'Vapautukseen' liittyvät kontekstuaaliset kysymykset

- Eriarvoisuuden kasvu ja huonosuaisuuden kasautuminen
- Hyvinvointivaltion kriisiytyminen
- Poliittisten ääriliikkeiden voimistuminen ja esim. maahanmuuttajien toiseuttaminen

2 Uskonnolliseen muutokseen liittyvät kontekstuaaliset kysymykset

Muutostrendit

- a) Maallistuminen
- b) Maahanmuuton myötä tulleet uskonnot (myös suomalaiset käännynnäiset)
- c) Uususkonnollisuus / vaihtoehtoiset katsomukset

-> Etenkin c-kohta varsin vähäisesti huomioitu, vaikka ollut sektorin kasvu ennakoitavissa

Keskustelukysymyksiä

- 1) Miten seurakuntasi/työyhteisösi on reagoinut
 - kasvavaan eriarvoisuuteen (profeetallisesti/vaikuttavasti)
 - henkisyiden aaltoon
- 2) Miten seurakuntasi/työyhteisösi voisi reagoida tulevaisuudessa
 - kasvavaan eriarvoisuuteen (profeetallisesti/vaikuttavasti)
 - henkisyiden aaltoon